

Канд. фіз. вих. Т.Є. Яворська¹,

Н.В.Бродецька²,

Л.Ф.Гненна³

^{1, 2, 3} Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Профілактика дитячого травматизму на заняттях фізичної культури та спорту

Порушення організаційного, методичного, медичного, санітарно-гігієнічного характеру та недотримання норм і правил безпеки при проведенні занять фізичної культури та спорту часто призводять до виникнення травм та погіршення здоров'я учнів. Тому профілактика дитячого травматизму на заняттях фізичної культури та спорту є однією з актуальних проблем та важливих завдань, які стоять перед викладачами, тренерами, інструкторами та медичними працівниками.

Мета статті – висвітлити деякі аспекти профілактики дитячого травматизму на заняттях фізичної культури та спорту.

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), дитячий травматизм – це пошкодження, які виникають у результаті раптового впливу на організм дитини будь-якого фактора зовнішнього середовища, що порушує анатомічну цілісність тканин.

Значна кількість робіт вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі педагогіки та фізичного виховання присвячена проблемі профілактиці дитячого травматизму на уроках фізичної культури та спорту (В.Л. Андріанова, Е.К. Вишневецька, А.А. Горлов, Ю.О. Грубар, М.А. Ступницька, Б.М. Шиян та ін.) [1, с. 69-70; 4, с. 68-74].

У розробках російських науковців, на нашу думку, заслуговують на увагу праці В.П. Немсадзе, Н.П. Шастіна. Вчені висвітлюють методичні основи профілактики дитячого травматизму. Дослідження С.О. Гур'єва, В.Г.

Климовицького, А.П. Коноха присвячені загальним проблемам дитячого травматизму та шляхам його профілактики [3, с. 48-56].

І.Я. Грубар вважає, що профілактика травматизму – це першорядне завдання вчителя. На її думку, знання повинні бути присвячені практичним заходам щодо прогнозування та профілактики травм у процесі фізичного виховання школярів [2, с. 25-31].

Найчастіше травматизм повторюється серед дітей різних вікових груп. Для встановлення факту отримання травм на уроках фізичної культури й виявлення ставлення опитуваних до проблеми травматизму в навчально-виховному процесі нами було проведено опитування вчителів фізичної культури. В результаті проведеного опитування, нами було визначено, що 50 % травм у хлопців і дівчат під час ігор на уроках фізичної культури та занять спортом виявлено у віці від 10 до 13 років з максимальним рівнем ушкоджень у 12-річних дітей, причому хлопці травмуються в середньому у 2,9 рази частіше, ніж дівчата.

На нашу думку, під час проведення занять з фізичної культури та спорту в першу чергу потрібно звертати увагу на профілактичні заходи. Разом із тим створення безпечного середовища під час виконання фізичних вправ потребує створення педагогічних умов профілактики травматизму та всіх можливих заходів аби не допустити виникнення травм на занятті. Це можна досягнути за рахунок удосконалення організації проведення тренувань і змагань, спортивного обладнання, дотримання дисципліни та вимог техніки безпеки у приміщеннях, поліпшення роботи керівників та тренерів спортивних колективів, медичного контролю та контролю за дотриманням санітарно-гігієнічних норм під час заняття фізичної культури та спорту (уникання перевантажень).

Нещасні випадки, що відбуваються під час уроків фізичної культури, вимагають особливої уваги, оскільки велику роль у виникненні цих травм відіграє недостатня організація безпеки, особливо під час вправ на устаткуваннях і при стрибках. Для профілактики травми на уроках фізкультури

в школах необхідно навчити дітей правилам падіння, краще організувати технологічний процес виконання гімнастичних вправ, забезпечити освітні заклади доброякісним спортивним інвентарем із урахуванням вікових груп, дотримуватися правил техніки безпеки.

Крім того, педагог, викладач, тренер або інструктор має бути готовим також правильно надати долікарську допомогу дитині.

Таким чином, аналіз наукової літератури з означеної проблеми виявив, що дитячий травматизм є складною й остаточно не вирішеною проблемою. Проведення комплексу профілактичних заходів повинні бути направлені на збереження та зміцнення здоров'я дитини в процесі фізичного виховання.

Література

1. Горлов А.А. Система профилактики травм у детей: психологические аспекты / А.А. Горлов, Е.К. Вишневецкая // «Педиатрия», – №1.– 1991. – С. 69-70.

2. Грубар І.Я. Профілактика травматизму – першорядне завдання вчителя / І.Я. Грубар // Метод. посіб. для вчителів.– Т.: ТДПУ, 2002.– 70 с.

3. Немсадзе В.П. О методических основах профилактики детского травматизма / В.П. Немсадзе, Н.П. Шагин // Юбилейный сборник, посвященный 50-летию травматологического пункта Детской городской клинической больницы им. Н.Ф. Филатова г. Москвы. – М.: «ГЕО-МТ», 2001. – С. 48-56.

4. Шиян Б.М. Шкільний травматизм: причини та шляхи профілактики / Б.М. Шиян, І.Я. Грубар // Актуальні проблеми розвитку фізичного виховання в навчальних закладах. – Чернівці, 2004. – С. 68-74.